

Karpova, T. P. *Upravlencheskiy uchët* [Managerial Accounting]. Moscow: Yuniti-Dana, 2004.

Kerimov, V. E. *Uchet zatrat, kalkulirovanie i biudzhetrovanie v otdelnykh otrasliakh proizvodstvennoy sfery* [Cost accounting, costing and budgeting in certain sectors of the production sector]. Moscow: Dashkov i K, 2005.

Myronova, Yu. Yu. "Oblik i analiz vytrat vyrobnytstva ta kalkuliuvannia sobivartosti produktsii na pidpriemstvakh mashynobuduvannia" [Accounting and analysis of production costs and calculation of the cost of production in the mechanical engineering]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09*, 2011.

Nikolaeva, S. A., and Shebek, S. V. *Upravlencheskiy uchët. Legendy i mify* [Managerial Accounting. Legends and myths]. Moscow: TsBA, 2004.

Pylypenko, I. I. et al. *Oblik kontrol i analiz: Slovnyk-dovidnyk* [Accounting control and analysis: Dictionary Directory]. K: Biznes Media Konsal'tynh, 2011.

Paliy, V. F. *Upravlencheskiy uchët izderzhek i dokhodov (s elementami finansovogo ucheta)* [Managerial Accounting costs and revenues (with elements of financial accounting)]. Moscow: Infra-M, 2006.

Skrypnyk, M. I. "Rozvytok bukhhalterskoho obliku i vnutrishnyoho kontroliu vytrat ta kalkuliuvannia sobivartosti produktsii" [The development of accounting and internal cost control and product costing]. *Dys. ... dokt. ekon. nauk: 08.00.09*, 2012.

Vakhrushina, M. A., Rasskazova-Nikolaeva, S. A., and Sidorova, M. I. *Upravlencheskiy uchët* [Managerial Accounting]. Moscow: BINFA, 2011.

УДК 336.011

КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

© 2015 ПІДХОМНИЙ О. М.

УДК 336.011

Підхомний О. М. Класифікація чинників фінансової безпеки України: теоретичний і практичний аспекти

У статті розглянуто чинники фінансової безпеки України. Зважаючи на їх різноманітність і складність, запропоновано низку ознак класифікації. Як найважливіші виділено такі ознаки класифікації чинників фінансової безпеки України: сфера дії, характеристики суб'єкта, ресурсна невідповідність, стабільність існування, рівень поширення, масштаби дії, елементи фінансової системи, відображення форм конфліктів у законодавстві, критичність впливу, зв'язок з іншими факторами, актуальність. До головних причин фінансових небезпек віднесено конфлікти і некомпетентність. Виділено три групи стратегічних орієнтирів фінансової безпеки: цільові орієнтири; важливі загрози; шляхи розв'язання проблем фінансової безпеки. Як найактуальніші загрози фінансовій безпеці України вказано: корупцію, маніпулювання цінами, рівень державного боргу, системне банкрутство суб'єктів господарювання, поширення шахрайства та фінансових пірамід на інвестиційних ринках, офшоризацію та ухилення від оподаткування, відмивання доходів незаконного походження і фінансування тероризму. Запропоновано структуру концепції фінансової безпеки України на основі антропоцентричного інституційного принципу.

Ключові слова: фінансова безпека, інтерес, загроза, конфлікт, компетентність, критична ланка.

Рис.: 4. **Бібл.:** 11.

Підхомний Олег Михайлович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)
E-mail: olegpidkhomnyi@ukr.net

УДК 336.011

Підхомний О. М. Классификация факторов финансовой безопасности Украины: теоретический и практический аспекты

В статье рассмотрены факторы финансовой безопасности Украины. Учитывая их разнообразие и сложность, предложен ряд признаков классификации. В качестве важнейших выделены следующие признаки классификации факторов финансовой безопасности Украины: сфера действия, характеристики субъекта, ресурсное несоответствие, стабильность существования, уровень распространения, масштабы действия, элементы финансовой системы, отображение форм конфликтов в законодательстве, критичность воздействия, связь с другими факторами, актуальность. К главным причинам финансовых опасностей отнесены конфликты и некомпетентность. Выделены три группы стратегических ориентиров финансовой безопасности: целевые ориентиры; важные угрозы; пути решения проблем финансовой безопасности. В качестве актуальных угроз финансовой безопасности Украины указаны: коррупция, манипулирование ценами, уровень государственного долга, системное банкротство субъектов хозяйствования, распространение мошенничества и финансовых пирамид на инвестиционных рынках, офшоризация и уклонение от налогообложения, отмывание доходов незаконного происхождения и финансирование терроризма. Предложена структура концепции финансовой безопасности Украины на основе антропоцентрического институционального принципа.

Ключевые слова: финансовая безопасность, интерес, угроза, конфликт, компетентность, критическое звено.

Рис.: 4. **Библ.:** 11.

Підхомний Олег Михайлович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, денежного обращения и кредита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)
E-mail: olegpidkhomnyi@ukr.net

UDC 336.011

Pidkhomnyi O. M. Classification of Factors of Financial Security of Ukraine: Theoretical and Practical Aspect

In the article factors of financial security of Ukraine are considered. Taking into account their diversity and complexity, a number of criteria of classification has been proposed. The most important are the following criteria when classifying the factors of financial security of Ukraine: area, subject characteristics, resource discrepancy, stability of existence, level of distribution, range of effect, elements of financial system, reflecting forms of conflict in the legislation, severity of effect, relationship with other factors, relevancy. The main reasons of the financial threats include conflicts and incompetence. Three groups of strategic trends for the financial security are allocated: targets; essential threats; solutions to the problems of financial security. The current threats to the financial security of Ukraine are indicated as: corruption, manipulation of prices, level of public debt, systemic bankruptcy of business entities, proliferation of scams and pyramid schemes in the investment markets, offshorization and evading taxes, laundering of the proceeds of illicit origin and financing of terrorism. A structure of concept of financial security of Ukraine on the basis of the anthropocentric institutional principle has been proposed.

Key words: financial security, interest, threat, conflict, competence, critical link.

Pic.: 4. **Bibl.:** 11.

Pidkhomnyi Oleg M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, monetary circulation and credit, Ivan Franko National University of Lviv (vul. Universytetska, 1, Lviv, 79000, Ukraine)
E-mail: olegpidkhomnyi@ukr.net

Сучасне українське суспільство перебуває у сфері впливу різноманітних актуальних і потенційних загроз. Серед широкого спектра проблем національної безпеки важлива роль належить фінансовій складовій. Проблеми економічної та фінансової безпеки досліджували такі науковці, як О. Барановський, І. Бінько, І. Бланк, З. Варналій, В. Вітлінський, О. Власюк, В. Геєць, В. Горбулін, В. Грушко, Б. Губський, А. Єпіфанов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, М. Камлик, А. Кошембар, Б. Кравченко, О. Ладюк, С. Лаптев, І. Мазур, І. Медведєва, А. Мокій, І. Мойсеєнко, В. Мунтіян, С. Ніколаюк, Д. Никифорчук, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Пирожков, В. Предборський, А. Сухоруков, М. Флейчук, В. Шлемко, Н. Яценко та інші.

Загалом можна стверджувати, що в дослідженнях фінансової безпеки переважає аспекtnий підхід, згідно з яким виділяють низку її видів: грошова, валютна, інфляційна, кредитна, боргова, бюджетна, податкова, банківська, страхова, інвестиційна тощо. Аспекtnий підхід, маючи низку переваг, пов'язаних, передусім, з можливістю спеціалізації фахівців на окремих складових фінансової безпеки, обумовлює, разом з тим, негативну можливість фрагментації відповідних досліджень і недостатності загальних знань, зосередження уваги на ознаках проблем, а не їх чинниках. На даному етапі досліджень фінансова наука, як наука про розподільчі відносини між людьми, може зробити вагомий внесок у вивчення суб'єктивних чинників безпеки, зумовлених конфліктами інтересів. З огляду на це, стаття присвячена теоретичному аналізу чинників фінансової безпеки, їх класифікації й окресленню на цій основі пріоритетів розв'язання проблем фінансової безпеки України.

Варто відзначити досить широкий спектр поглядів різних дослідників на сутність безпеки. Чимало авторів під безпекою розуміють стан або ж комплекс умов захищеності певної системи чи життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [1 – 7, 11]. На нашу думку, проблеми безпеки варто досліджувати, передусім, у контексті інтересів суб'єктів, а не з погляду збереження систем. Водночас серед дослідників відсутнє єдине бачення поняття інтересу. Загалом інтереси пов'язують з потребами, однак не отожднюють з ними. Зокрема, існує трактування інтересу як системи потреб. Згідно з такими поглядами, інтерес, відображаючи єдність всіх потреб, спрямований на відносини й життєві умови загалом, тоді як потреби орієнтовані на предметні цілі. Також можна зустріти бачення інтересу як об'єктивного спонукального мотиву діяльності, як форми прояву потреби. Ми дотримуємось думки, що інтерес – це усвідомлена потреба або система потреб.

У структурі економічних інтересів залежно від суб'єктів можна виділити інтереси індивіда, корпорації, суспільства, держави. Реальним носієм будь-якого інтересу завжди є індивід. Як самостійного явища інтересу групи не існує. Є різні приватні інтереси членів групи, які при взаємодії породжують певний усереднений результат, котрий, однак, не можна розглядати просто як «середньозважену величину» різних інтересів. Рівень інтересу однієї групи, зазвичай, відрізняється від рівня інтересу іншої групи, суспільства загалом. Вважати, що груповий інтерес є істотною і стабільною характеристикою, буде помилкою.

Насправді вона мінлива й несуттєва. Зі зміною складу групи або інтересів хоча б одного її члена рівень групового інтересу зміниться. Реальним поєднанням інтересів може бути лише включення окремим індивідом інтересів інших індивідів чи груп у коло своїх інтересів.

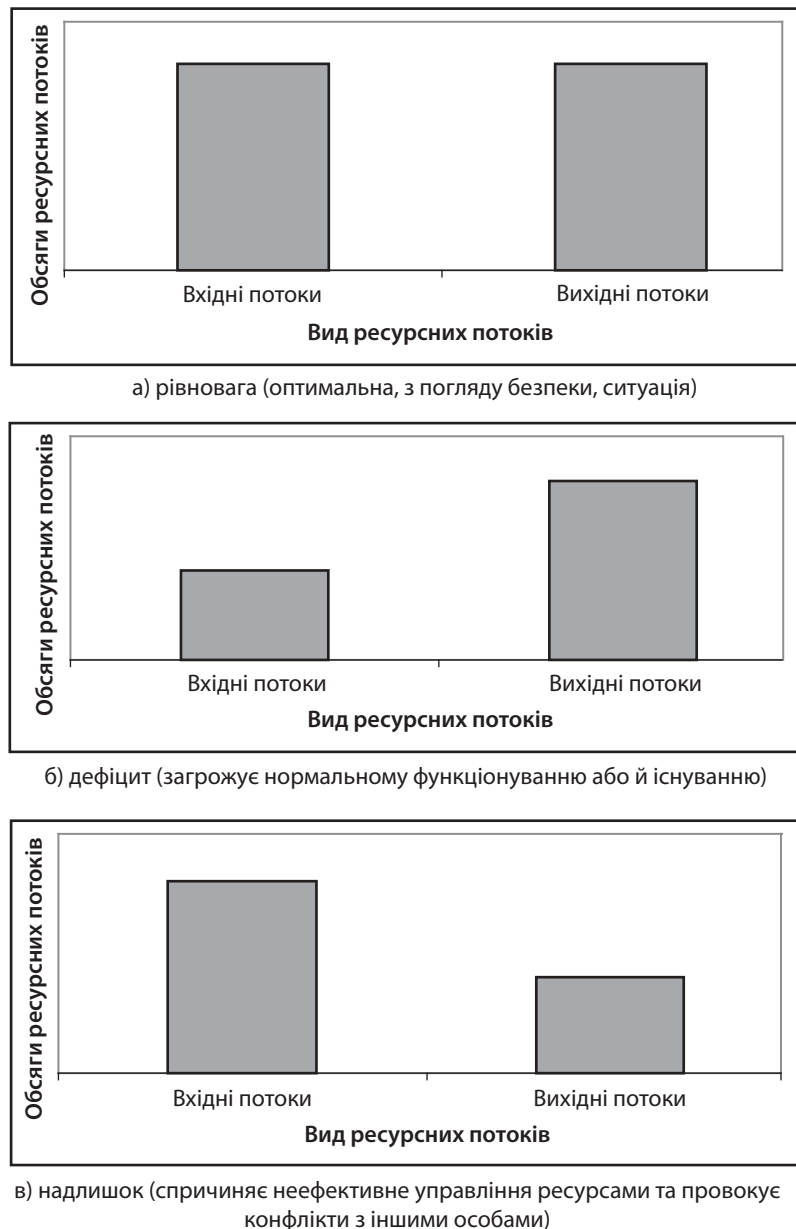
До фінансових інтересів можна віднести ті, які пов'язані з фінансовими угодами. З одного боку, інтереси можуть бути чинниками виникнення й розвитку відносин, з іншого, – характер фінансових відносин визначає рівень реалізації фінансових інтересів. Проблема співвідношення та пріоритетності фінансових інтересів суб'єктів господарювання залишається дискусійною. Механізм їх поєднання визначається системою інститутів економічної системи. Загальними підходами до об'єднання інтересів є підпорядкування й узгодження. На практиці не вдається досягти повної відповідності інтересів різних суб'єктів, що породжує конфлікти й проблеми безпеки, зокрема фінансової. За допомогою деяких прийомів управління й комунікації можна знизувати рівень невідповідності інтересів.

Проблеми збалансування інтересів у контексті фінансової безпеки значною мірою обумовлені характером ресурсних потоків в економіці. Функціонування суб'єктів господарювання пов'язане з різноманітними вхідними та вихідними потоками ресурсів. Загалом проблеми безпеки можуть спричинитись надмірними дефіцитами чи надлишками певних ресурсів у окремих суб'єктах. Схематично різні варіанти ситуацій з ресурсними потоками в контексті проблеми безпеки висвітлює *рис. 1*.

Варто відзначити, що з позицій стратегічних інтересів окремої ділової одиниці не можна однозначно позитивно розцінювати суттєве перевищення її вимог над зобов'язаннями, неприродно високі показники доходів чи рентабельності. Надто високі прибутки одних осіб можуть означати збитки інших суб'єктів господарювання, які або надто дешево продавали їм свою продукцію, або ж переплачували за товари чи послуги. Рекордні показники податкових надходжень до бюджету держави в певному періоді можуть супроводжуватись надмірним вилученням ресурсів платників податків і, відповідно, звуженням бази оподаткування в наступному періоді.

Фінансові вимоги й зобов'язання виникають, зазвичай, у результаті цілком нормальних господарських процесів. Однак частина з них є результатом дій, зумовлених конфліктом інтересів: борговий тягар, штучно нав'язаний державі; кредит, отриманий на основі недостовірної інформації, який ніхто не збирається повертати; вимога виплати страхового відшкодування за сфальсифікованим страховим випадком тощо.

Разом з тим, вимоги й зобов'язання можуть бути не лише результатом, але й причиною конфліктів. Непомірно великі вимоги часто означають непосильний борговий тягар, накладений на інших осіб, що провокує конфлікт. Боржники можуть просто виявитись не в стані виконати свої зобов'язання або ж свідомо вдаватись до дій, які послаблюють позиції кредитора. Конфлікти, що мають економічне підґрунтя, можуть переростати у специфічні збройні протистояння, названі іррегулярними, або гібридними, війнами [9].

Рис. 1. Проблема безпеки з погляду ресурсних потоків

Так, за підсумками 2013 р. зовнішній борг Росії, яка критично залежить від експорту енергоносіїв, склав 732 млрд дол. США при золотовалютних резервах 509,6 млрд дол. США [10]. За таких умов ризик фінансового колапсу від цілком можливого зниження рівня світових цін нафти й газу підштовхнув Росію шантажувати країни Європи гібридною війною. Розв'язання цієї війни Росія розпочала з України, яка була виснажена внутрішніми соціальними протистояннями через критичні масштаби поширення корупції. Варто відзначити, що проблема корупції дуже актуальна й для Росії, де протягом 2011 – 2013 рр. також відбувались соціальні протести. Через корупцію економіка обох країн характеризується неефективністю і технологічною відсталістю. Поєднання проблем зовнішнього боргу, надмірної залежності від експорту енергоносіїв як єдиного джерела платоспроможності, корупції як чинника неефективності економіки, деформації світогляду населення під

впливом пропаганди вивело Росію на агресивну лінію поведінки, першою жертвою якої стала Україна.

Для кращого виокремлення проблем фінансової безпеки як відносно самостійного предмету дослідження варто окреслити місце чинників фінансової безпеки серед чинників загальної безпеки (рис. 2). Варто звернути увагу на те, що серед двох головних чинників фінансових небезпек, а саме: конфлікту інтересів і некомпетентності, у відповідних проблемних ситуаціях конфлікт інтересів присутній як невід'ємний атрибут, а некомпетентність може й не мати місця. Бо конфлікт можливий і в ситуації фінансової компетентності усіх його учасників. Тоді як некомпетентність практично завжди поєднується з конфліктом. Люди не зацікавлені в некомпетентності тих, кому довірили розв'язання своїх проблем. Разом з тим, люди не завжди докладають достатньо зусиль для розвитку власної компетентності щодо виконання професійних обов'язків. Коли існує

		Суб'єктивні	
	Об'єктивні	Пов'язані з мотивами	Пов'язані з можливостями
Внутрішні	Стан власних ресурсів	Конфлікт інтересів, створений самим суб'єктом	Рівень власної компетентності суб'єкта
Зовнішні	Доступ до зовнішніх ресурсів	Конфлікт інтересів, створений іншими суб'єктами	Рівень компетентності інших суб'єктів
Безпосередньо пов'язані з проблемами фінансової безпеки			

Рис. 2. Місце чинників фінансової безпеки серед чинників загальної безпеки

така невідповідність між вимогами одних і бажанням працювати інших, завжди виникає конфлікт.

Оскільки до найважливіших чинників, що породжують фінансову небезпеку, належать конфлікт інтересів і некомпетентність, то, з практичного погляду, фінансова безпека України – це рівень етики й компетентності її населення і, насамперед, посадових осіб у справі уникнення несправедливого та неефективного розподілу фінансових ресурсів. Також варто відзначити, що фінансова безпека сама по собі не є чинником створення суспільних благ і розвитку економіки, однак вона є необхідною умовою нормального перебігу цих процесів.

Загалом треба визнати, що фінансова безпека – дуже складна характеристика. Зокрема, це зумовлено й тим, що одна особа може бути учасником багатьох фінансових угод з різним потенціалом конфлікту інтересів. З іншого боку, учасниками однієї фінансової угоди може бути дуже багато осіб. Яскравим прикладом цього є суспільна угода щодо використання грошей. Також певна група осіб, уклавши між собою фінансову угоду, може завдати шкоди інтересам інших. У цьому контексті велике значення має дослідження тих суспільних інститутів, які формують соціально-культурну та правову основу фінансових угод, і, відповідно, обумовлюють рівень фінансової безпеки.

Чинники фінансової безпеки характеризуються значною різноманітністю. Вони можуть виникнути і проявитись практично у всіх сферах суспільного життя. Виявляти важливі чинники фінансової безпеки допомагає, певною мірою, їх класифікація. З огляду на це, ми пропонуємо класифікацію чинників фінансової, висвітлену на рис. 3.

Важливою складовою компетентності у сфері фінансової безпеки є формування низки стратегічних орієнтирів, які потрібно актуалізувати згідно змін ситуації. Загалом варто виділити три групи орієнтирів, які можуть бути застосовані як на мікро-, так і на макрорівні: цільові

орієнтири (якісні та кількісні); важливі загрози, включаючи потенційні; шляхи розв'язання проблем фінансової безпеки. Проблеми фінансової безпеки не можуть бути розв'язані без ідентифікації та прогнозування впливу загроз. До найактуальніших загроз фінансовій безпеці України належать: корупція, маніпулювання цінами, зокрема, валютними курсами і процентними ставками, рівень державного боргу, загроза системного банкрутства суб'єктів господарювання, поширення шахрайства та фінансових пірамід на інвестиційних ринках, офшоризація й ухилення від оподаткування, відмивання доходів незаконного походження і фінансування тероризму.

Узагальнення шляхів розв'язання проблем фінансової безпеки України, які стосуються всіх членів нашого суспільства, варто відобразити у концептуальному документі загальнодержавного рівня. Важливим історичним кроком вітчизняної практики узагальнення проблем фінансової безпеки та шляхів їх розв'язання став свого часу Проект Концепції фінансової безпеки України [8], підготовлений за дорученням Міжвідомчої комісії з питань фінансової безпеки при Раді національної безпеки і оборони України. Оскільки концепцію фінансової безпеки України потрібно постійно вдосконалювати і пристосовувати до актуальних потреб, нижче викладено деякі ідеї щодо формування концепції фінансової безпеки України на сучасному етапі. Пропонуємо загальну структуру такої концепції, яка висвітлена на рис. 4. За нинішніх умов не варто сподіватися на вирішення проблем фінансової безпеки нашої країни певним державним органом чи їх групою. Тому в ролі основного суб'єкта формування фінансової безпеки України розглядаємо людину, яка може самовдосконалюватись. Компетентні громадяни є основою формування у суспільстві мережі спільнот з конструктивною економічною поведінкою та наповнення державних органів ефективними службовцями.

Ознака класифікації	Види чинників	Примітки
За сферою дії	Зовнішні	
	Внутрішні	
За характеристиками суб'єкта	Мотиви	Мотивація може стати джерелом конфліктів; можливості, зокрема, характеризуються фінансовою компетентністю чи некомпетентністю
	Можливості	
За ресурсною невідповідністю	Дефіцит ресурсів	
	Надлишок ресурсів	
За стабільністю існування	Системні (стратегічні)	Зокрема, до системних належать сильні та слабкі ланки ділової одиниці, які можна об'єднати під назвою «критичні ланки», а також синергетичні ефекти; до тактичних – епізодичні конфлікти, тактичні помилки
	Ситуативні (тактичні)	
За рівнем поширення	Одиничні	
	Масові	
За масштабами дії	Національні	
	Міжнародні	
За елементами фінансової системи	Учасники фінансових відносин	
	Фінансові методи	
	Фінансові важелі	
	Фінансові норми	
	Фінансові повідомлення	
	Технічні та програмні засоби фінансової діяльності	
За відображенням форм конфліктів у законодавстві	Відображені у законодавстві	Зокрема, у цивільному, адміністративному, кримінальному
	Не відображені у законодавстві	
За критичністю впливу	Критичні	
	Некритичні	
За зв'язком з іншими факторами	Автономні	Критичним може стати поєднання дії низки чинників, кожен із яких сам по собі не є критичним
	Комбіновані	
	Синергетичні	
За актуальністю	Актуальні	
	Потенційні	

Рис. 3. Класифікація чинників фінансової безпеки

Людину варто віднести до найважливіших критичних ланок фінансової системи. Можуть бути недоліки і у фінансових методах, і у фінансових інструментах, і в організаційній структурі фінансових інститутів тощо. Але саме людина, врешті-решт, впливає на характер прояву загроз. Детальніше можна говорити про критичні ланки, які стосуються знань людини, і ті, які стосуються її емоційно-вольової сфери. Поєднання цих складових є визначальним чинником якості фінансових рішень. По-

трібно, щоб важливість фінансових завдань, які розв'язує людина, відповідала рівню її компетентності. Оскільки людина живе в суспільстві, то її фінансова безпека залежить також від інших. Люди створюють одне одному сприятливі або несприятливі економічні умови. Фінансова культура суспільства є узагальненою характеристикою схильності людей до кооперативної чи конфліктної взаємодії у процесі розподілу ресурсів.

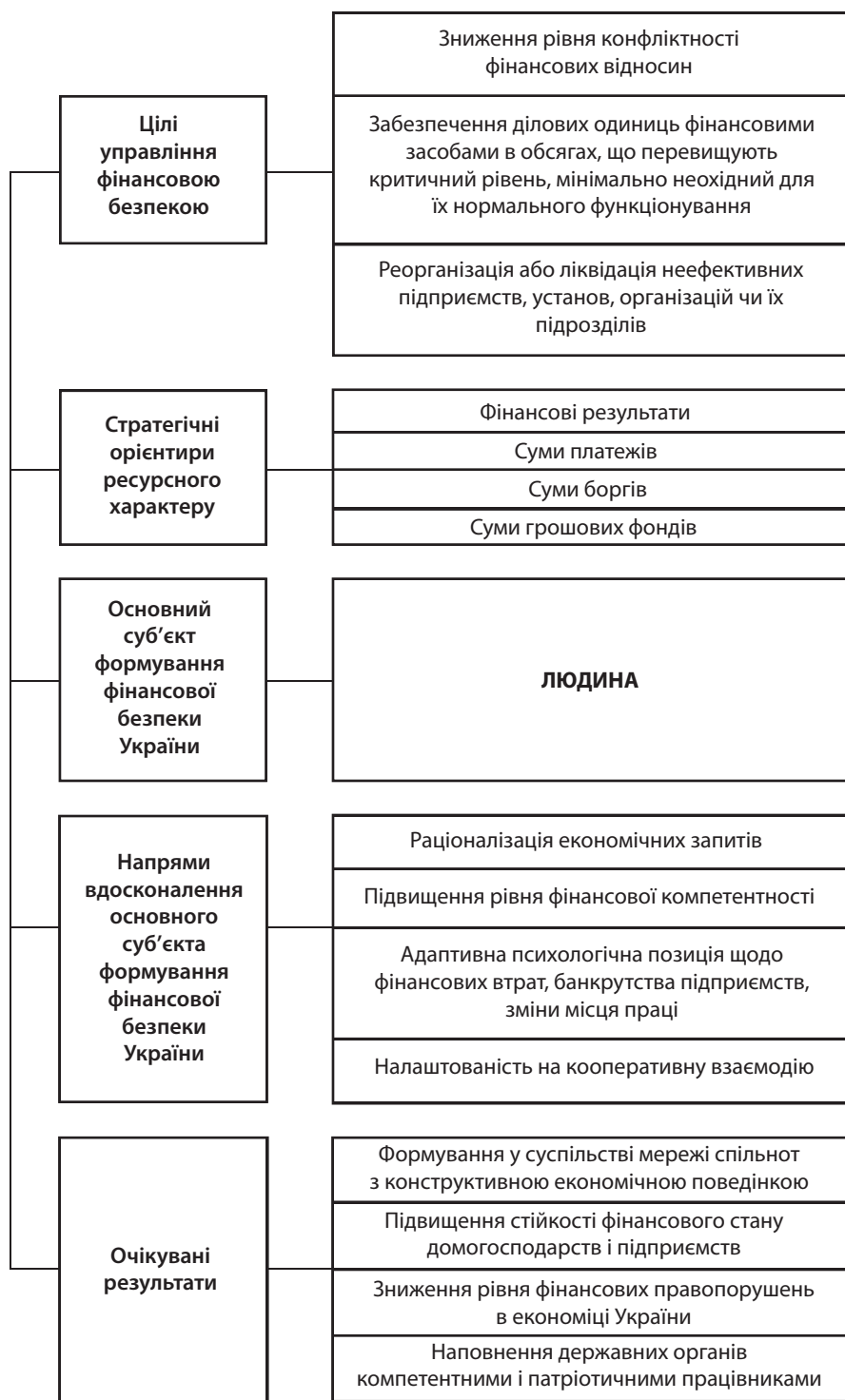

Рис. 4. Структура концепції фінансової безпеки України

ВИСНОВКИ

Отже, фінансова безпека – це узагальнена характеристика можливих наслідків конфлікту інтересів учасників фінансових угод. Водночас ця характеристика обернено залежить від гостроти конфлікту й можливої шкоди від його наслідків. Як випливає з визначення, фінансова безпека залежить, передусім, від самої наявності фінансових угод (фінансових інструментів). Узагальнено можна стверджувати: нема фінансових домовленостей – нема проблем фінансової безпеки. Однак не варто применшувати роль фінансових угод в організації

економіки. Тому й недоречно розглядати просте обмеження використання фінансових інструментів як єдино вірний шлях до фінансової безпеки, а треба детально вивчати особливості цих інструментів з позицій їх конфліктного потенціалу.

З урахуванням найважливіших чинників фінансової безпеки України на сучасному етапі пропонуємо людиноцентричний інституційний принцип, згідно з яким збереження певних інститутів фінансової системи як таких не має домінувати над інтересами людей, а в ролі основного суб'єкта формування фінансової безпеки на-

шої держави повинна розглядатися людина як носій певних культурних цінностей і фінансової компетентності. Компетентні особи здатні значно обмежувати конфліктний потенціал своїх фінансових угод, забезпечуючи позитивні мікро- та макрорівневі економічні ефекти. Водночас компетентні громадяни є основою формування у суспільстві мережі спільнот з конструктивною економічною поведінкою та наповнення державних органів ефективними службовцями. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Барановський О. І.** Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : монографія / О. І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
2. **Бланк И. А.** Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр; Эльга, 2004. – 784 с.
3. **Варналій З. С.** Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : монографія / З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева, О. С. Саєнко. – Київ : Знання України, 2011. – 299 с.
4. **Власюк О. С.** Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / О. С. Власюк ; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с.
5. **Грушко В.** Фінансова безпека бізнесу: податковий аспект / В. Грушко, С. Лаптев, Л. Кошембар. – К. : Університет економіки і права «КРОК», 2010. – 256 с.
6. **Єрмошенко М. М.** Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 309 с.
7. **Єрмошенко М. М.** Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : [наукова монографія] / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячева. – Київ : Національна академія управління, 2010. – 231 с.
8. Концепція фінансової безпеки України (проект) / О. І. Барановський, Ю. О. Блащук, М. І. Пузяк та ін. ; ЗАТ «Українське агентство фінансового розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://do.gendocs.ru/docs/index-24488.html>
9. **Либиг М.** Стратегический контекст современного иррегулярного ведения войн / М. Либиг // Военно-исторический форум [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vif2ne.ru/nvk/forum/archive/69/69153>
10. Третья мировая война уже началась // Портал проекту Гоцман: Громадський контроль влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gocman.com/articles/tretja-mirovaja-voina-uzhe-nachalas-68.html#.U8WtKG_frtM.facebook
11. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / [А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін.] ; за заг. ред. А. О. Єпіфанова. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.

REFERENCES

- Baranovskyi, O. I. *Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia)* [Financial security in Ukraine (assessment methodology and tools required)]. Kyiv: KNTEU, 2004.
- Blank, I. A. *Upravlenie finansovoy bezopasnostiu predpriatiia* [Management of financial security company]. Kyiv: Nika-Tsentr; Elga, 2004.
- Hrushko, V., Laptiev, S., and Koshembar, L. *Finansova bezpeka biznesu: podatkovyi aspekt* [Financial security business: tax aspect]. Kyiv: Universytet ekonomiky i prava "KROK", 2010.
- "Kontseptsii finansovoi bezpeky Ukrainy (proekt)" [The concept of financial security of Ukraine (draft)]. GenDocs. <http://do.gendocs.ru/docs/index-24488.html>

Libig, M. "Strategicheskiy kontekst sovremennogo irreguliarnogo vedeniia voyn" [The strategic context of modern irregular warfare]. Voenno-istoricheskiy forum. <http://vif2ne.ru/nvk/forum/archive/69/69153>

"Tretia mirovaia vojna uzhe nachalas" [The Third World War has already begun]. Portal proektu Gotsman: Gromadskiy kontrol vladi. http://gocman.com/articles/tretja-mirovaja-voina-uzhe-nachalas-68.html#.U8WtKG_frtM.facebook

Vlasiuk, O. S. *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku* [Theory and practice of economic security in the sciences of economics]. Kyiv, 2008.

Varnalii, Z. S., Burkaltseva, D. D., and Saienko, O. S. *Ekonomichna bezpeka Ukrainy : problemy ta priorytety zmitsnennia* [The economic security of Ukraine: Problems and Priorities strengthening]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2011.

Yermoshenko, M. M., and Horiacheva, K. S. *Finansova skladova ekonomichnoi bezpeky : derzhava i pidpriemstvo* [The financial component of economic security, and state]. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia, 2010.

Yermoshenko, M. M. *Finansova bezpeka derzhavy : natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia* [The financial security of the state, national interest, the real threat strategy software]. Kyiv: KNTEU, 2001.

Yepifanov, A. O. et al. *Finansova bezpeka pidpriemstv i bankivskykh ustanov* [Financial security companies and banking institutions]. Sumy: UABS NBU, 2009.